

Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Raport z warsztatu nr 5

Strategia efektywności i transformacji energetycznej i planowanie inwestycji

zrealizowany na podstawie Umowy nr ZP/AO/15/2025 na potrzeby wypracowania założeń Standardów realizacji działań z zakresu transformacji energetycznej w MOF oraz opracowania ekspertyzy pt. Standardy realizacji działań z zakresu transformacji energetycznej w Miejskich Obszarach Funkcjonalnych (MOF)

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI

1. Informacje podstawowe
2. Kluczowe bariery i wyzwania
3. Zidentyfikowane potrzeby systemowe
4. Podsumowanie
5. Załączniki:
 - Prezentacja warsztatowa
 - Lista uczestników (w posiadaniu Zamawiającego)

INFORMACJE PODSTAWOWE

METRYCZKA WARSZTATU

Numer warsztatu: warsztat nr 5

Tytuł warsztatu: Strategia efektywności i transformacji energetycznej i planowanie inwestycji

Data i miejsce: 13 marca 2026 r., Miejski Dom Kultury w Niemodlinie

Czas trwania: 4 godziny

Liczba uczestników: 15 osób

Profil uczestników: przedstawiciele gmin i powiatów, Stowarzyszenia

Aglomeracja Opolska, Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Opolskiego oraz innych instytucji z regionu

Prowadzenie/moderatorzy: Radostaw Kubaś i Alicja Żach

CEL WARSZTATU

Celem warsztatu było omówienie roli strategii energetycznej jako narzędzia porządkowania działań JST oraz przejścia od podejścia projektowego do systemowego planowania inwestycji energetycznych.

STRUKTURA WARSZTATU

1. WPROWADZENIE

- Przedstawienie uczestników spotkania
- Cele projektu i miejsce warsztatu w całym cyklu
- Kontekst projektu oraz syntetyczne wnioski z poprzednich warsztatów
- Omówienie: systemu planowania energetycznego JST (różne poziomy), powiązania dokumentów strategicznych i inwestycyjnych, podejścia systemowego do transformacji energetycznej, roli danych w przygotowaniu inwestycji oraz modeli realizacji projektów

2. CZĘŚĆ WARSZTATOWA

- Zasady pracy podczas warsztatu
- Dyskusja na forum

- Praca w grupach (scenariusze przyszłości, wizja, inwestycje, standardy)
- Prezentacja rezultatów pracy w grupach

METODYKA I ORGANIZACJA PRACY ORAZ PRZEBIEG WARSZTATU

Warsztat składał się z dwóch głównych bloków:

- Moderowanej dyskusji na forum dotyczącej praktyki opracowywania dokumentów strategicznych w JST, ich rzeczywistej roli, sposobu definiowania zakresu prac oraz jakości przygotowania dokumentacji i zgodności efektów z oczekiwaniami zamawiających. Uczestnicy omawiali także wyzwania związane z przygotowaniem strategii oraz korzystaniem z wiedzy wykonawców i dobrych praktyk.
- Pracy warsztatowej w grupach opartej na analizie scenariuszy przyszłości, w której uczestnicy identyfikowali wyzwania dla gmin, formułowali wizję systemu energetycznego w perspektywie 2040 roku oraz wskazywali niezbędne działania i inwestycje. Następnie grupy opracowywały schemat przygotowania inwestycji energetycznej – od identyfikacji potrzeby, przez analizę i koncepcję, po decyzje administracyjne.

Na podstawie przeprowadzonych analiz uczestnicy identyfikowali kluczowe czynniki sukcesu i ryzyka inwestycji, a także wskazywali elementy procesu wymagające standaryzacji. Efektem pracy było wypracowanie propozycji prostych, praktycznych standardów przygotowania i realizacji inwestycji energetycznych w JST.

Zwieńczeniem warsztatu była prezentacja wyników pracy grup na forum oraz wspólna dyskusja nad możliwością ich zastosowania w praktyce jednostek samorządu terytorialnego.

KLUCZOWE BARIERY I WYZWANIA

BRAK MOTYWACJI STRATEGICZNEJ – DOMINACJA IMPULSU FINANSOWEGO

Jednym z głównych wniosków z dyskusji była obserwacja, że opracowywanie dokumentów strategicznych w JST często nie wynika z rzeczywistej potrzeby zarządczej, lecz z konieczności spełnienia wymogów formalnych lub chęci pozyskania finansowania zewnętrznego. W sytuacjach, gdy brak jest obowiązku ustawowego, energetyczne dokumenty strategiczne powstają głównie jako narzędzie aplikacyjne, a nie jako realne narzędzie zarządzania rozwojem.

W efekcie dokumenty te nie zawsze przekładają się na konkretne decyzje inwestycyjne ani na długofalowe działania gminy, co ogranicza ich skuteczność i wpływ na rzeczywiste procesy transformacyjne.

TRUDNOŚCI W PRZEŁOŻENIU PLANOWANIA NA PRAKTYKĘ FUNKCJONOWANIA JST

Uczestnicy wskazywali na istotne napięcie pomiędzy modelowym podejściem do planowania strategicznego a realiami funkcjonowania gmin. Strategie często zakładają racjonalne, sekwencyjne działania oparte na analizach, natomiast praktyka JST jest silnie uzależniona od zmiennych czynników, takich jak dostępność finansowania, presja czasu czy uwarunkowania organizacyjne.

To „zderzenie planowania z rzeczywistością” powoduje, że nawet dobrze przygotowane dokumenty nie zawsze są konsekwentnie wdrażane, a decyzje inwestycyjne mają charakter doraźny.

PROBLEMY Z EWALUACJĄ I SYSTEMEM WSKAŹNIKÓW

Istotną barierą wskazaną przez uczestników jest trudność w zaprojektowaniu skutecznego systemu monitoringu i ewaluacji strategii. W szczególności problematyczne jest określenie wskaźników, które byłyby jednocześnie mierzalne, porównywalne i użyteczne z perspektywy zarządzania.

Brak spójnych danych oraz jednolitej metodologii ich zbierania utrudnia ocenę efektów działań i ogranicza możliwość podejmowania decyzji opartych na danych.

ROZPROSZENIE DANYCH I BRAK SYSTEMOWEGO ZARZĄDZANIA INFORMACJĄ

Kolejnym istotnym wyzwaniem jest brak zintegrowanego systemu zbierania i analizy danych energetycznych. Dane są gromadzone w różnych jednostkach organizacyjnych, w różnym czasie i według odmiennych metodologii, co uniemożliwia ich porównywanie i wykorzystanie w procesie decyzyjnym.

Zwrócono uwagę na konieczność uwzględniania różnic w profilach energetycznych poszczególnych budynków oraz potrzebę tworzenia wzorców zużycia energii dla różnych typów obiektów, zamiast traktowania ich jako jednorodnej grupy.

KLUCZOWE BARIERY I WYZWANIA

RYZIKO BŁĘDÓW STRATEGICZNYCH I NADMIERNEJ SKALI INWESTYCJI

W pracy grupowej wskazano na częsty błąd polegający na próbie jednoczesnej realizacji zbyt wielu inwestycji, bez odpowiedniej koncentracji i priorytetyzacji. Takie podejście prowadzi do rozproszenia zasobów oraz trudności organizacyjnych.

Jednocześnie podkreślono znaczenie właściwego wyboru kluczowych inwestycji („lokomotyw rozwoju”), które mogą pełnić rolę katalizatorów transformacji, zamiast rozpraszania działań na wiele mniejszych projektów.

BARIERY SPOŁECZNE I KOMUNIKACYJNE

Istotnym wyzwaniem pozostaje również brak skutecznej komunikacji z mieszkańcami w zakresie inwestycji energetycznych. Wskazano na problem dezinformacji oraz utrwalonych stereotypów dotyczących niektórych technologii (np. biogazowni), które mogą prowadzić do oporu społecznego.

Jednocześnie podkreślono, że komunikacja oparta na niesprawdzonych obietnicach (np. automatyczne obniżenie kosztów energii) może podważać wiarygodność JST.

ZIDENTYFIKOWANE POTRZEBY SYSTEMOWE

BUDOWA LOKALNYCH MODELI WSPÓŁPRACY ENERGETYCZNEJ

W odpowiedzi na zidentyfikowane wyzwania uczestnicy wskazali na potrzebę rozwoju modeli współpracy opartych na społecznościach energetycznych, w szczególności spółdzielniach energetycznych o charakterze międzysektorowym.

Model ten zakłada zaangażowanie szerokiego grona interesariuszy, w tym JST, mieszkańców, przedsiębiorstw oraz innych podmiotów lokalnych. Kluczowym elementem takiego systemu jest integracja produkcji, magazynowania i zużycia energii, np. poprzez rozwój magazynów energii oraz instalacji biogazowych.

WZMOCNIENIE ROLI DANYCH I SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA ENERGIĄ

Zidentyfikowano potrzebę budowy systemów zarządzania energią opartych na wiarygodnych, porównywalnych i cyklicznie zbieranych danych. Wskazano na konieczność:

- ujednoczenia metod zbierania danych,
- uwzględniania sezonowości,
- integracji danych z różnych jednostek,
- powiązania danych z decyzjami inwestycyjnymi.

Podkreślono również rolę funkcji energetyka gminnego lub zespołu energetycznego jako podmiotu odpowiedzialnego za koordynację tych działań.

ROZWÓJ STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH I WSPÓŁPRACY MIĘDZY JST

Uczestnicy wskazali na potrzebę tworzenia struktur wspierających zarządzanie energią, takich jak zespoły energetyczne w gminach, energetycy aglomeracyjni czy centra usług wspólnych. Rozwiązania te

mogą umożliwić agregację kompetencji oraz zwiększenie efektywności działań.

Zwrócono również uwagę na znaczenie wymiany wiedzy i dobrych praktyk pomiędzy JST, w tym poprzez warsztaty, grupy robocze oraz inne formy współpracy.

INTEGRACJA PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO Z TRANSFORMACJĄ ENERGETYCZNĄ

Istotną potrzebą jest uwzględnianie rozwoju energetyki odnawialnej w dokumentach planistycznych, w tym zabezpieczanie odpowiednich terenów pod inwestycje OZE w planach ogólnych.

Brak takich zapisów może w przyszłości ograniczyć możliwości realizacji inwestycji oraz zwiększyć ryzyko konfliktów przestrzennych.

PROFESJONALIZACJA ZARZĄDZANIA PROJEKTAMI ENERGETYCZNYMI

Wskazano na potrzebę jasnego określenia roli JST w realizacji projektów, w szczególności w kontekście spółdzielni energetycznych. Podkreślono, że rola gminy powinna koncentrować się na funkcjach strategicznych i nadzorczych, natomiast operacyjne zarządzanie powinno być powierzone wyspecjalizowanym podmiotom.

Takie podejście pozwala na ograniczenie ryzyk operacyjnych oraz zwiększenie efektywności funkcjonowania systemu.

KIERUNKI STANDARDÓW ZAPROPONOWANYCH PRZEZ UCZESTNIKÓW

Na podstawie pracy warsztatowej zidentyfikowano kluczowe obszary wymagające standaryzacji:

STANDARDY OPARTE NA DANYCH

- stosowanie danych mierzalnych, porównywalnych i zbieranych w jednolitych okresach,
- uwzględnianie sezonowości i specyfiki różnych typów obiektów,
- cykliczny monitoring i aktualizacja danych.

STANDARDY PRZYGOTOWANIA I REALIZACJI INWESTYCJI

- wybór inwestycji odpowiadających rzeczywistym potrzebom i oczekiwaniom społecznym,
- stosowanie certyfikowanych technologii i urządzeń,
- powiązanie inwestycji z systemem zarządzania energią.

STANDARDY ORGANIZACYJNE

- powołanie funkcji energetyka gminnego lub zespołu energetycznego,
- integracja kompetencji technicznych i organizacyjnych,
- rozwój współpracy między JST (np. modele shared services).

STANDARDY KOMUNIKACJI I PARTYCYPACJI

- prowadzenie rzetelnej komunikacji opartej na faktach,
- przeciwdziałanie dezinformacji poprzez edukację i przykłady dobrych praktyk,
- angażowanie mieszkańców jako aktywnych uczestników systemu energetycznego.

STANDARDY WSPÓŁPRACY I MODELI ENERGETYCZNYCH

- rozwój spółdzielni energetycznych z jasno określoną rolą JST,
- wsparcie gminy jako podmiotu koordynującego i nadzorczego,
- angażowanie sektora prywatnego oraz tworzenie warunków dla inwestorów.

PODSUMOWANIE

Warsztat potwierdził, że kluczowym wyzwaniem transformacji energetycznej w JST jest przejście od podejścia formalnego i projektowego do podejścia systemowego, opartego na danych, współpracy i długofalowym zarządzaniu.

Szczególne znaczenie przypisano:

- roli danych jako podstawy decyzji,
- budowie lokalnych systemów energetycznych (np. spółdzielni),
- profesjonalizacji zarządzania inwestycjami,
- oraz wzmocnieniu komunikacji społecznej.

Wypracowane wnioski stanowią istotny wkład do budowy standardów realizacji działań w zakresie transformacji energetycznej, które będą rozwijane w kolejnych etapach projektu.

KONTAKT Z WYKONAWCĄ

email:

rkubas@cdotpoint.com
azach@cdotpoint.com

adres korespondencyjny:

ul. Rolna 155A
02-729 Warszawa

numer telefonu:

+48 604 58 59 60
+48 783 40 50 59

strona internetowa:

www.cdotpoint.com